

Revisionsrapport

Uppföljning Granskning av näm- dernas arbete med barn som riskerar att fara illa

Lena Brönnert
Cert. kommunal revisor

December 2014

Kommunrevisionen i Linköpings kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga	2
2.3.	Revisionskriterier	2
2.4.	Revisionsmetod	2
3.	Resultat.....	3
3.1.	Information gällande anmälningsplikten	3
3.1.1.	Iakttagelser	3
3.1.2.	Bedömning.....	4
3.2.	Skolans uppdrag att förmedla kontakt för stöd och hjälp.....	4
3.2.1.	Iakttagelser	4
3.2.2.	Bedömning.....	5
3.3.	Rutiner för samverkan i enskilda ärenden	5
3.3.1.	Iakttagelser	5
3.3.2.	Bedömning.....	6

1. *Sammanfattande bedömning*

PwC har på uppdrag av revisionen i Linköpings kommun granskat om de åtgärder som nämnts i nämndernas svar till revisorerna 2011-09-05 genomförts och lett till önskade effekter. Den granskning som följs upp rör samverkan kring barn som far illa och granskade nämnder är Omsorgsnämnden, Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Bildningsnämnden.

Uppföljningen visar att ansvar för att informera om anmälningsplikten har tydliggjorts och ligger hos både socialtjänsten och skolenheterna. Åtgärder har även vidtagits i form av utbildning och information för att säkerställa att rutiner kring anmälningsplikten är kända och följs då oro finns för att ett barn riskerar att fara illa.

Aktiviteter har genomförts för att klargöra skillnad mellan Socialkontorets och Råd & Stöds mottagning. Personal inom förskola och skola vänder sig nu i högre utsträckning till Socialkontorets mottagning då behov av stöd uppmärksammas hos ett barn, ungdom eller familj. Vi bedömer att detta bidrar till rättssäkerhet då en bedömning görs av om utredningen bör inledas eller ej. Detta kan i högre utsträckning innebära att barn som far illa får stöd, då ansvaret i tveksamma fall inte ligger ensamt hos familjen. Vi bedömer att det är av vikt att personal inom Råd & Stöds mottagning är uppmärksamma på situationer som kan behöva lotsar till Socialkontoret.

Genom en utökad samverkan och skriftliga beskrivningar har uppdraget hos Råd & Stöd blivit tydligare för skola och förskola.

Den gemensamma samverkansgruppen mellan skola och socialtjänst i Berga visade goda resultat och arbetssättet har spridits till tre permanenta samverkansgrupper. Detta bidrar till en tydlighet i uppdraget hos Socialkontoret respektive Råd & Stöd för barn och unga i behov av insatser. Det är värdefullt att arbetssättet fortsatt följs och utvärderas.

Uppföljningen visar att det utarbetats rutiner för samverkan i enskilda ärenden genom att tillämpa SIP (samordnad individuell plan). Denna bedöms bidra till större helhetssyn och samordning. Vi bedömer det som positivt att skolan implementerar arbetssättet för att involvera också skolans insatser i en gemensam planering kring den unge och familjen.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

År 2010 genomfördes en granskning av om nämnderna säkerställde att barn som riskerade att fara illa uppmärksammades och fick stöd. Det noterades att mycket fungerat bra gällande samarbete mellan socialtjänst och skola men också att det fanns flera viktiga förbättringsområden.

Föreliggande uppföljning av granskningen fokuserar på de åtgärder som vidtagits eller skulle komma att vidtas samt om de nått önskad effekt.

2.2. Revisionsfråga

Har de åtgärder i nämndernas svar till revisorerna 2011-09-05¹ med anledning av granskning gällande samverkan kring barn som far illa genomförts och lett till önskade effekter?

2.3. Revisionskriterier

- Socialtjänstlagen
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
- Lokala styrande dokument och protokoll

2.4. Revisionsmetod

Granskningen berör Omsorgsnämnden, Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Bildningsnämnden.

För att besvara granskningsfrågan har protokoll och skrivelser studerats samt ansvariga tjänstemän hos nämnderna intervjuats. Dessa har varit omsorgsdirektör, socialchef, nämndansvariga tjänstemän samt specialistfunktioner inom Barn- och ungdomsnämnden. Bildningsnämndens tjänstemän har endast tagit del av utkast och tillfört kommentarer till de frågor som berör verksamheten där.

Nämndernas ordförande och vice ordförande har underrättats om granskningen och getts möjlighet till kommentarer vid sakavstämning.

¹ Linköpings kommun 2011-09-05 Omsorgsnämnden, Socialnämnden, Barn- och ungdomsnämnden, Bildningsnämnden, Utförarstyrelsen: *Svar på revisionsrapportet gällande Barn som riskerar att fara illa*. Dnr On 2011-60. Dnr Sn 2011-259. Dnr Bou 2011-125. Dnr Bin 2011-121. Dnr Us ??.

3. Resultat

3.1. Information gällande anmälningsplikten

Granskningen som genomfördes år 2010 pekade på behov av att se över ansvaret för att informera om anmälningsplikten och en otydlighet mellan anmälan att stötta enskilda till egen kontakt med utförare. I svar från nämnderna konstateras ett gemensamt ansvar för att informera om anmälningsplikten. Flera gemensamma utbildningsinsatser planerades för 2011/2012 liksom ett gemensamt seminarium för förskola, skola och socialtjänst. Personal inom elevhälsan skulle erbjuda en särskild utbildningsinsats gällande anmälningsplikten.

3.1.1. Iakttagelser

Flera gemensamma utbildningsdagar har hållits med förskola, skola, socialtjänst och Råd & Stöd, enligt intervjuerna.

Avdelningschefer inom Socialkontoret har en rutin att besöka skolor för att informera om anmälningsplikten men också för att ge information om socialtjänstens arbetssätt i samband med att anmälan inkommer. Från skolans sida beskrivs hur personal från Socialkontoret sammanträffar med ledningspersonal inom skolan kontinuerligt för att diskutera kring anmälan och samverkan.

I dokumentet "Oro för barn och ungdomar – samarbetsrutin mellan förskola/skola och socialtjänst"² hänvisas i första hand till förskolans/skolans egen rutin för elevvårdsärenden. Därefter ges information om kontakt med socialtjänsten och då i första hand till Mottagningen för Råd & Stöd och därefter till Socialkontorets mottagning för anmälan. Här ges information om anmälningsplikten samt en checklista för uppgifter som är "bra att ha med" vid anmälan till Socialkontoret.

Representanter från Barn- och utbildningsnämnden menar att det sedan tidigare granskning blivit vanligare att kontakter i första hand går via Socialkontorets mottagning om en oro finns. Om det visar sig vara lämpligt att låta familj och barn ta emot stöd via Råd & Stöd lotsas familjen dit via Socialkontoret. Vid intervju med Socialkontorets framkommer att antalet anmälningar gällande barn som misstänks fara illa har ökat.

Det finns idag en samverkansgrupp där personal från Socialkontor, Omsorgskontoret och Bildningskontoret träffas för att bland annat diskutera hur barn och unga på ett bra sätt kan ges stöd samt gränsdragning mellan anmälan och Råd & Stöd. Gruppen träffas kontinuerligt var sjätte vecka.

En satsning har också gjorts med förstärkt information till skolsköterskorna angående anmälningsplikten. De ses som en speciellt viktig grupp då de träffar i stort sett samtliga barn

² Linköpings kommun, Utbildningskontoret, Socialkontorer, Omsorgskontoret och Leanlink, Råd och stöd. Uppdaterad 2014-01-14.

3.1.2. Bedömning

Ansvar för att informera om anmälningsplikten har tydliggjorts och ligger hos både socialtjänsten och skolenheterna. Åtgärder har vidtagits i form av utbildning och information för att säkerställa att rutiner kring anmälningsplikten är kända och följs.

Det framkommer att personal inom förskola och skola i högre utsträckning vänder sig till Socialkontorets mottagning då behov av stöd uppmärksammas. Detta bedöms i högre utsträckning innebära att barn som far illa får stöd, då ansvaret i tveksamma fall inte ligger ensamt hos familjen. Vi bedömer att det är av vikt att personal inom Råd & Stöds mottagning är uppmärksamma på situationer som kan behöva lotsas till Socialkontoret för att bedömning kring om en utredning bör inledas.

3.2. Skolans uppdrag att förmedla kontakt för stöd och hjälp

Granskningen visade att ett uppdrag för skolan att hjälpa familjer att nå kontakt för hjälp och stöd inte bedömdes fungera. Åtgärder som angavs var att stärka samverkan mellan socialtjänstens mottagning och skolan genom att rikta del av tjänst till mottagningen från skolans sida. En fortsatt verksamhetsutveckling av att driva verksamheten gemensamt mellan skola och socialtjänst skulle ske. Den gemensamma samverkansgruppen mellan skola och socialtjänst i Berga skulle utvärderas. Information och kompetensutveckling, bland annat gällande anmälan och stöd för att nå skollagens förändrade regler gällande rektors ansvar för elever i behov av stöd skulle genomföras.

3.2.1. Iakttagelser

En fortsatt samverkan sker i BUF³ mellan skolan, Socialkontoret, Omsorgskontoret samt Råd & Stöd. Strukturen i samverkan genom en styrgrupp och en operativ samverkansgrupp visar effekt i praktiken, enligt intervjuerna. Här hanteras alla gemensamma frågor, exempelvis behov av stöd till olika grupper

Elevehälsan har tilldelats en starkare roll och mera resurser.

I juni 2012 fattade Omsorgsnämnden beslut om att införa modellen *permanent samverkansgrupp* i Berga, Ryd och Skogstorp⁴. Bakgrund var det arbete som skett i Berga med en förstärkt samverkan och utvecklande av arbetsmetoder för att bättre kunna möta barn 0 – 16 år och familjer med behov av stöd, som vid utvärdering visade positiva resultat. Arbets sättet innebär att skola, Råd & Stöd samt socialtjänst träffas var 14:e dag för att diskutera att adekvata och nödvändiga insatser erbjuds och att pågående insatser samordnas kring barn och familj. Möjlighet finns också att inbjuda andra parter. Arbets sättet beskrivs som mycket uppskattat och visar goda resultat för att nå utsatta familjer och ge stöd. Att införa arbets sättet i hela kommunen beräknas kräva för stora resurser initialt av Socialkontoret. En uppfölj-

³ *Barn unga och deras familjer i behov av särskilt stöd*. En samverkansgrupp mellan barn- och ungdomsnämnden, omsorgsnämnden och socialnämnden. Syftet är att initiera och underlätta samverkan mellan nämndernas verksamheter. Tjänstemannagruppen träffas ca en gång per månad och den politiska styrgruppen ca två gånger per termin.

⁴ Omsorgsnämnden (2012-06- anges ej). § 110. Dnr SN 2012-100. *Skola – socialtjänst, permanent samverkansgrupp i Berga, Ryd och Skäggetorp*.

ning av samverkansformen kommer att ske under mars i år till BIF:s arbetsgruppsmöte.

En broschyr ”Rådgivning och stöd – hit kan du vända dig”⁵, ger information om sociala stödtjänster och socialtjänstens öppenvård. Den visar att det finns en gemensam mottagning som drivs i samverkan med landstinget. Här finns också en specialpedagog finansierad inom Bildningsnämnden. Broschyren visar också att det finns en mottagningstelefon inom Socialkontoret för att ansöka eller anmäla behov av stöd. Hit kan enskilda vända sig med en ansökan om det stöd de fått genom Råd & Stöd inte motsvarar behoven. Enligt intervjuerna sker en samverkan mellan de båda mottagningarna.

I uppföljningen framkommer att Bildningskontoret och Omsorgskontoret på flera sätt tillsatt resurser och projekt för att uppmärksamma och lotsa barn och familjer till stöd i olika former. Exempel på detta är Resursteamet med pedagoger och socialarbetare som arbetar gemensam med 15 – 20 familjer under ett halvår där insatser riktas under skol- och fritid.

3.2.2. Bedömning

Genom en utökad samverkan och skriftliga beskrivningar har uppdraget hos Råd & Stöd blivit tydligare för skola och förskola.

Skolan har genom Bildningsnämnden riktat en pedagog till mottagningen för Råd & Stöd. Aktiviteter har gjorts för att klargöra skillnad mellan de båda mottagningarna och för att säkerställa att en familj eller barn/ungdom aktualiseras där hjälpen bäst kan ges, dvs om utredning behöver göras för att klarlägga behov av stöd och hjälp och för att säkerställa att hjälpen når fram.

Att den gemensamma samverkansgruppen mellan skola och socialtjänst i Berga visade goda resultat och att arbetssättet spridits till tre permanenta samverkansgrupper, bidrar till en tydlighet i uppdraget hos Socialkontoret respektive Råd & Stöd för barn och unga i behov av insatser.

3.3. Rutiner för samverkan i enskilda ärenden

Granskningen pekade på behov av rutiner för samverkan i enskilda ärenden för att nå helhetssyn, samordning och vid behov gemensam planering. Nämndernas svar visade att avtalen mellan Omsorgsnämnden och Råd & Stöd samt privata utförare innebar ett arbetssätt där initiativ skulle tas till samordning av insatser och ansvar. En samverkansblankett togs fram för att underlätta samverkan och informationsutbyte.

3.3.1. Iakttagelser

En rutin för gemensam planering har utvecklats gemensamt i länet. Detta för att nå en större helhetssyn där alla som ger insatser och stöttar familj och barn finns med i en gemensam planering. En blankett har tagits fram för en samordnad individuell

⁵ Linköpings kommun, Omsorgs och äldreförvaltningen, Omsorgskontoret (skriften är odate-rad)

plan (SIP) samt en processbeskrivning vilket följts av ett implementeringsarbete. Rutinen säger att;

- *den personal inom landsting eller kommun som först uppmärksammar en individ med insatser från både hälso- och sjukvård och socialtjänst och som har behov av samordning av dessa insatser är skyldig att ta initiativ att upprätta en samordnad individuell plan.*

Vid intervjuerna framkom att denna rutin inte bedömts behöva tillämpas inom skolan men ambitioner finns att nu implementera arbetssättet. Man deltar vid kallelse men ser inte ett ansvar att initiera en SIP.

Om rutinen inte följs eller samverkan inte uppfattas fungera, finns en rutin för träffar på chefsnivå för diskussioner kring detta.

Sedan oktober 2012 sker samverkan mellan socialtjänst, polis, Arbetsförmedlingen, frivården och skolan i *Sociala insatsgruppen (SIG)*. Målgruppen är ungdomar mellan 13 – 18 där insatser ges för att förhindra brottslighet och för 18 – 25 år för att ge stöd till *avhoppare*.

Inom *Bryggan* kan en utredning göras under 2-6 veckor där också insatser ges under skol- och fritid. Här samarbetare pedagoger med socialsekreterare och psykolog.

Samverkan med barn-och ungdomspsykiatri beskrivs som välfungerande från Socialkontorets sida. En överenskommelse har tagits fram för att nå en samsyn gällande ansvar. Fortsatta diskussioner pågår kring detta där också SKL involverats.

En samverkansrutin har tagits fram mellan länets kommuner och landstinget gällande HVB-placerad barn och ungdomar. Länets strategiska ledningsgrupp har beslutat om ansvar och kostnadsfördelning samt arbetsformer för det gemensamma ansvaret. Kommunen ska stå för kostnader gällande de psykosociala insatserna och skolkostnader medan landstinget ska stå för kostnader gällande hälso- och sjukvård. En samordnad individuell plan ska visa vilka insatser som behövs, vilka insatser som respektive huvudman står för, att planen ska följas upp och att resultaten av insatser utvärderas. Detta ska göras gemensamt. Överenskommelse om kostnadsfördelning ska ske i dialog mellan parterna med utgångspunkt i SIP:en.

Vid intervjuer med skolans förträdare framkommer att i de fall stöd ges genom Råd & Stöd involveras inte skolan på samma sätt som i de fall stödet ges genom ett biståndsbeslut hos Socialkontoret.

3.3.2. Bedömning

Uppföljningen visar att det utarbetats rutiner för samverkan i enskilda ärenden genom att tillämpa SIP. Denna bedöms bidra till större helhetssyn och samordning. Vi bedömer det som positivt att skolan implementerar arbetssättet för att involvera också skolans insatser i en gemensam planering.

2015-03-10

Lena Brönnert

Projektledare

Anders Larson

Uppdragsledare